

INGIBJÖRG ELSA GUÐMUNDSDÓTTIR

FRÆÐSLUMIÐSTÖÐ ATVINNULÍFSINS Á NÍUNDA STARFSÁRI

Miklar breytingar hafa orðið á starfsemi Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins á árinu. Þar einkum að nefna gildistöku laga um framhaldsfræðslu sem hefur haft mikil áhrif á starfsemi. Stjórn Fræðslusjóðs var skipuð af mennta- og menningarmálaráðherra í lok árs 2010 á grundvelli laganna og hefur verið unnið að stefnumótun á árinu. Í upphafi ársins var FA falið að sækja um styrk vegna menntaverkefnis í IPA-áætlun Evrópusambandsins en um er að ræða styrkjaleið sem opnast vegna aðildarviðræðnanna um hugsanlega inngöngu í ESB. Þetta felur í sér yfirgrípsmikla verkefnalýsingu um uppbyggingu á kerfi til raunfærnimats og ráðgjafar sem lýst er nánar í grein í Gátt. Loks flutti starfsemi FA á árinu úr Skeifunni 8 í Ofanleiti 2 og var breyting á húsnæðissamstarfinu í kjölfarið.

Þann 24. nóvember 2010 var undirritaður nýr þjónustusamningur milli mennta- og menningarmálaráðuneytisins og Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins (FA) til fimm ára frá og með árinu 2011. Jafnframt var undirrituð samstarfsyfirlýsing Alþýðusambands Íslands, Bandalags starfsmanna ríkis og bæja, Samtaka atvinnulífsins, Sambands íslenskra sveitarfélaga, fjármálaráðuneytis og mennta- og menningarmálaráðuneytisins um að efla samstarf sitt um að hækka menntunarstig íslensku þjóðarinnar til aukinnar virkni í atvinnulífi og samfélaginu í heild. Í yfirlýsinguinni er vísað til fyrra samstarfs á vettvangi Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins. Aðilar samkomulagsins munu vinna sameiginlega að því markmiði að minnka hlutfall vinnuafsisins sem er án viðurkenndrar starfs- og framhaldsskólamenntunar þannig að hlutfallið verði ekki hærra en 10% árið 2020. Verkefni Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins í nýjum þjónustusamningi byggjast á samstarfsyfirlýsinguinni. Meðal nýrra verkefna FA í þjónustusamningnum er umsýsla með Fræðslusjóði og að veita honum þjónustu.

Lög um framhaldsfræðslu tóku gildi 1. október 2010. Stjórn Fræðslusjóðs var skipuð af mennta- og menningarmálaráðherra frá 13. október 2010 til 12. október 2014. Þar sem lögin tóku gildi seint á árinu var ákveðið að hafa úthlutunarreglur og skilmála að mestu óbreytta milli ára en vinna að stefnumótun á árinu 2011 og kynna nýjar reglur vegna úthlutunar fyrir árið 2012.

Starfsemi Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins flutti 23. maí sl. að Ofanleiti 2 á 5. hæð hússins. Fræðslusjóðirnir Landsmennt, Ríkismennt og Sveitamennt leigja húsnæði af FA eins og áður. Starfsmennt, sem er fræðsluaðili á vegum opinbera vinnumarkaðarins, leigir einnig hluta 5. hæðar hússins.

Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir

Mímir-símenntun tók á leigu 3. hæðina í Ofanleiti 2. Með þessum flutningi lýkur húsnæðissamstarfi því sem var í Skeifunni 8.

Unnið var að verkefnalýsingu vegna styrkja gegnum IPA-styrkjaáætlun Evrópusambandsins. Um er að ræða lýsingu á umfangsmiklu verkefni sem lýst er í sérstakri grein í Gátt.

Á árinu 2010 var Starfsmenntaráð lagt niður og tóku Fræðslusjóður og Fræðslumiðstöð atvinnulífsins yfir hluta þeirra verkefna sem áður höfðu fallið undir Starfsmenntaráð. Fræðslumiðstöð atvinnulífsins tók að sér umsjón með Starfsmenntaverðlaunum 2010. Forseti Íslands, hr. Ólafur Ragnar Grímsson, afhenti verðlaunin en þau hlutu í flokki fyrirtækja: Reykjavíkurborg fyrir verkefnið Íslenskuskólinn; í flokki skóla og fræðsluaðila: Landbúnaðarháskóli Íslands/Endurmenntun Landbúnaðarháskóla Íslands fyrir verkefnið Grænni skógar og í flokki félagasamtaka og einstaklinga: Starfsafl fyrir verkefnið Fræðslustjóri að láni og Kaffitár sem fulltrúi fyrirtækja í verkefninu Fræðslustjóri að láni.

ÞJÓNUSTUSAMNINGUR OG STARFSÁÆTLUN FA ÁRIÐ 2011

Allir þjónustusamningarnir, sem gerðir hafa verið við mennta- og menningarmálaráðuneytið, eiga það sammerkt að markhópar starfseminnar er fólk á vinnuarkaði sem ekki hefur lokið framhaldsskóla, innflytjendur og aðrir sambærilegir hópar. FA er ekki ætlað að sinna markhópum sínum beint heldur í gegnum samstarfsaðila sína sem eru fræðslu- og símenntunarmiðstöðvarnar innan KVASIS, í iðngreinum og á vegum opinbera vinnuarkaðarins. Alls eru þetta 14

Undirritun yfirlýsingar um að hækka menntunarsstig íslensku þjóðarinnar. Frá vinstri: Inga Rún Ólafsdóttir frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Vilmundur Jósefsson frá SA, Steingrímur J. Sigfússon fjármálaráðherra, Katrín Jakobsdóttir mennta- og menningarmálaráðherra, Gylfi Arnbjörnsson frá ASÍ og Árni Stefán Jónsson frá BSRB, ásamt nemendum Mímis-símenntunar.

fræðsluaðilar en þeim fjölgaði um tvo við aðkomu opinbera vinnumarkaðarins að starfinu.

Starfsáætlun FA 2011 byggist á nýjum þjónustusamningi við mennta- og menningarmálaráðuneytið sem er nokkuð breyttur frá þeim samningum sem áður hafa verið gerðir einkum vegna nýrra laga um framhaldsfræðslu. Hjá mennta- og menningarmálaráðuneytinu er unnið að því að setja reglugerð á grundvelli laganna.

Auk þeirra verkefna, sem unnin eru á grundvelli þjónustusamningsins, vinnur FA að nokkrum stórum verkefnum með öðrum aðilum sem hafa samlegðaráhrif í starfinu en eru fjármögðuð með öðrum hætti. Hér á eftir verður gerð grein fyrir þeim verkefnum sem tilgreind eru í þjónustusamningnum auk annarra verkefna.

NÁMSSKRÁR OG NÁMSLÝSINGAR

Uptaka íslenska viðmiðarammans og áhrif þess á námsskrár FA hefur verið undirbúin með efnisöflun, umræðum og tilraunum. Vinna er hafin við gerð reglna um vottun námsskráa skv. 6. gr. l. nr. 27/2010. Verkið er unnið undir stjórn MMR.

Á árinu 2011 hefur verið unnið að ýmsum námsskrám. Lokið var við tvær námsskrár og þær gefnar út í byrjun árs: Meðferð matvæla og Nám í stóriðju.

Jafnframt var unnið að gerð annarra námsskráa og ber þar hæst: Menntastoðir, sem er til undirbúnings námi í frumgreinadeildum Keilis, Háskólans í Reykjavík og Háskólans

á Bifröst. Námsskráin var skrifuð eftir ÍS-NQF viðmiðum á grundvelli laga um framhaldsfræðslu. Af öðrum námsskrám, sem unnið var við á árinu 2011, má nefna Opna smiðju og Tæknismiðju.

BSRB, fjármálaráðuneytið og Samband íslenskra sveitarfélaga hafa bæst í hóp eigenda. Á árinu 2011 var hafin vinna við breytingar á framsetningu og skipulagi útgefna námsskráa vegna starfsmenntunar opinberra starfsmanna. Helst ber þar að nefna námsskrár fyrir stuðningsfulltrúa, nám fyrir starfsfólk í stjórnunareiningum og nám fyrir þá starfsmenn sem vilja koma að innleiðingu breytinga og hvatningu til náms á vinnustað. Um er að ræða fjórar námsskrár vegna starfsmenntunar opinberra starfsmanna og eru þær unnar af Fræðslusetrinu Starfsmennt.

FRÆÐSLUSJÓÐUR

Stjórn Fræðslusjóðs tók til starfa í lok nóvember á síðasta ári samkvæmt lögum um framhaldsfræðslu. FA hefur það hlutverk að veita sjóðnum umsýslu og þjónusta hann. FA boðar fundi í samráði við formann stjórnar, ritar fundargerðir, annast fjármál, m.a. gerð fjárhagsáætlana á grundvelli ákvarðana stjórnar sjóðsins, annast bókhald og eftirfylgni með fjármunum og notkun þeirra.

FA gerir samninga við fræðsluaðila fyrir hönd stjórnar Fræðslusjóðs, safnar upplýsingum um framgang verkefna og safnar inn tölfraedi um árangur í starfinu og miðlar þeim upp-

Tafla 1. Upplýsingar um vottaðar námsleiðir 2009 og 2010

Ár	Fjöldi nám-skeiða	Fjöldi þátt-takenda	Fjöldi nemenda-stunda	Fjöldi lokinna eininga	Fjármagn í krónum
2009	168	1.973	253.171	20.041	297.263.239
2010	195	2.398	381.199	30.199	421.759.333
Breyt. %	16%	22%	51%	51%	42%

lýsingum til stjórnarinnar. Enn fremur vinnur Fræðslumiðstöðin að gerð verkferla, skilmála og úthlutunarreglna á grundvelli ákvarðana stjórnar sjóðsins. Á árinu 2011 ákvað stjórn Fræðslusjóðs að hafa flestar reglur og skilmála lítið breytta frá því sem gildi meðan FA úthlutaði fé til fræðsluaðila.

Í vor hófst stefnumótun Fræðslusjóðs með fjarumræðuborði þar sem fræðsluaðilar svöruðu ýmsum spurningum um starfsemina, markhópinn, fjármál og svæðaskiptingu á vefnum. Í júní var tveggja daga stefnumótunarfundur stjórnar Fræðslusjóðs þar sem unnið var áfram með þær hugmyndir og áherslur sem m.a. komu fram í fjarumræðuborðinu.

FA tekur á móti umsóknum vegna úthlutana úr Fræðslusjóði og veitir sérfræðiráðgjöf eftir því sem stjórn sjóðsins

óskar eftir. Á þessu ári hefur sú ráðgjöf fyrst og fremst falist í því að fara yfir umsóknir um vottaðar námsleiðir, raunfærnimat og náms- og starfsráðgjöf, benda á samlegðaráhrif og draga fram upplýsingar úr reynslubrunni sínum.

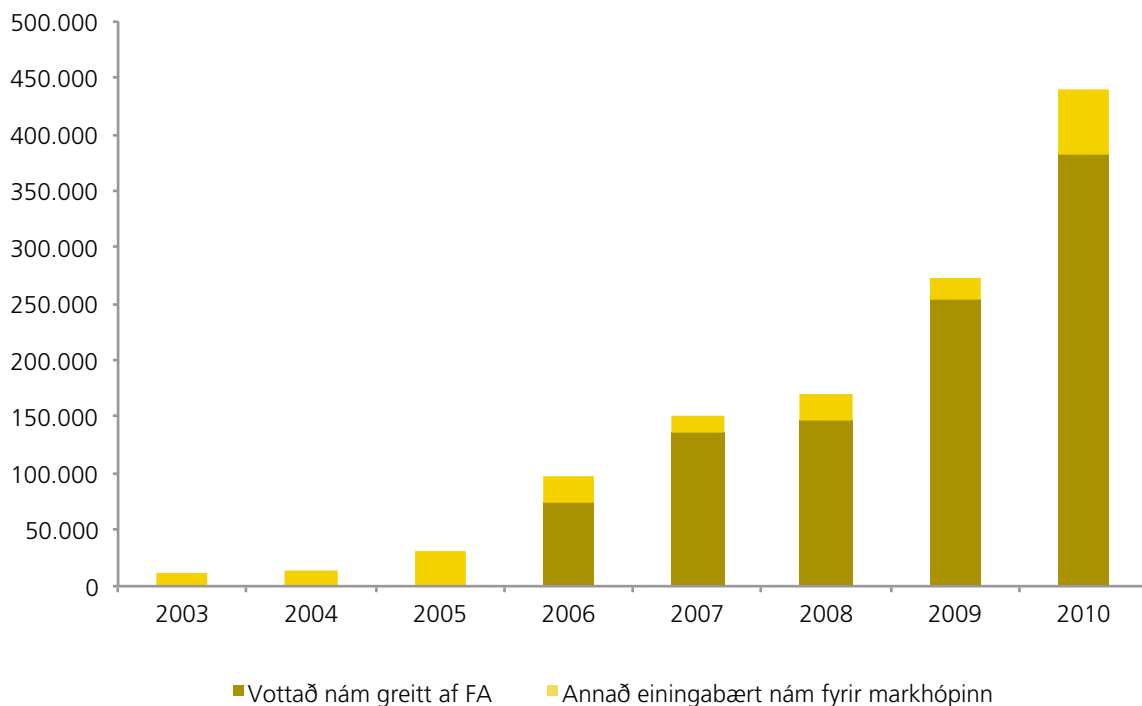
SÖFNUN, VARÐVEISLA OG MIÐLUN UPPLÝSINGA

Greiðslur til fræðslu- og símenntunarmiðstöðva vegna vottaðra námsleiða, raunfærnimats, náms- og starfsráðgjafar komu fyrst inn í samninga FA árið 2006 og hafa því verið framkvæmdar í fimm ár. Á grundvelli nýrra laga um framhaldsfræðslu, sem tóku gildi seint á árinu 2010, færast þessar greiðslur yfir til Fræðslusjóðs frá og með árinu 2011.

Hér verður gerð grein fyrir starfinu árið 2010. Framlag til miðstöðvanna greinist í fjóra hluta:

- I. Framlag til vottaðs náms hjá fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum.
- II. Framlag til símenntunarmiðstöðvanna vegna náms- og starfsráðgjafar.

Mynd 1. Nemendastundir – allt vottað nám fyrir markhópinn

Tafla 2. Atvinnuleitendur í vottuðum námsleiðum FA 2010

Fræðsluaðilar (fjármagn frá FA og annað)	Karlar	Konur	Samtals	Nemendast. atv.leit.	Heildar-nemst.	Hlutfall atv. leit.
Mímir-símenntun	253	230	483	83.365	149.324	56%
MSS	98	171	269	52.510	79.244	66%
Sím. á Vesturlandi	68	67	135	19.090	24.651	77%
Fræðslumiðstöð Vestfjarða	16	22	38	3.753	18.540	20%
Farskólinn á Norðurlandi vestra	17	20	37	4.080	17.826	23%
Símey	60	59	119	24.360	68.662	35%
Þekkingarnet Þingeyinga	4	4	8	1.870	6.110	31%
Þekkingarnet Austurlands	28	50	78	10.740	22.835	47%
Fræðslunet Suðurlands	39	30	69	13.940	24.043	58%
Viska, Vestmannaeyjum	3	6	9	1.950	5.250	37%
Sjávarútvegsráðuneytið					8.580	
Félagsmálaskóli alþýðu					14.152	
Samtals	586	659	1.245	215.658	439.217	49%

III. Framlag til námsráðgjafar og raunfærnimats hjá fræðslumiðstöðvum iðngreina.

IV. Framlag úr sérstökum sjóði til raunfærnimats og ráðgjafar.

I. Framlag til vottaðra námsleiða

Á árinu 2010 var ákveðið að verja tæplega 421,8 milljónum til framkvæmdar á vottuðum námsleiðum hjá samstarfsaðilunum, þar af var úthlutað 22,3 milljónum úr sjóði vegna erfiðrar stöðu á vinnumarkaði. Mímir-símenntun og allar fræðslu- og símenntunarmiðstöðvarnar á landsbyggðinni innan KVASIS fengu fjármagn til að kenna vottaðar námsleiðir á árinu.

Árið 2010 voru þátttakendur í vottuðum námsleiðum, sem FA fjármagnar, 2.398 talsins í 195 námsleiðum. Um 67% þátttakenda eru af landsbyggðinni en 33% sóttu námið hjá Mími-símenntun í Reykjavík. Hlutfall landsbyggðarinnar hefur vaxið síðustu tvö árin en árið 2008 var hlutfall landsbyggðar og höfuðborgarsvæðis jafnt. Þátttakendum fjölga hjá öllum símenntunarmiðstöðvum á milli ára nema einni en þátttakendum fjölgaði á milli árána 2009 og 2010 úr 1.973 í 2.398 eða um 425 (22%). Mun fleiri konur en karlar eru þátttakendur í vottuðum námsleiðum FA en á síðustu árum

hefur körlum fjölgað mikið og var hlutfall þeirra árið 2010 komið í 32%.

Loknum einingum á milli árána 2009 og 2010 hefur fjölgað um 51% en á sama tíma hefur áætlaður kostnaður á einingu lækkað um 6% á milli ára og var 13.966 kr. árið 2010.

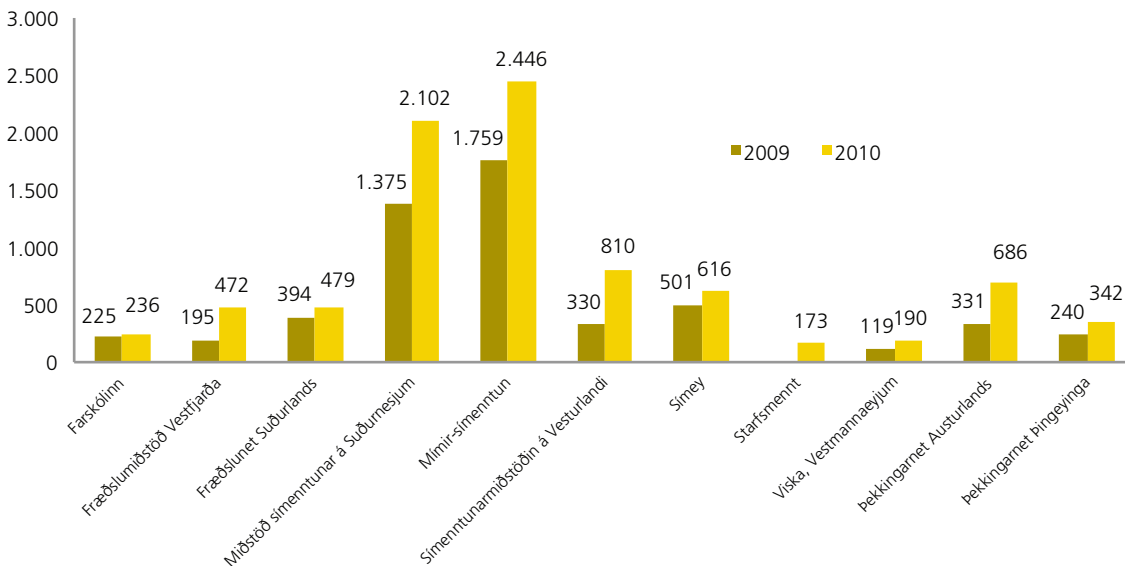
Nemendastundum í vottuðum námsleiðum með fjármagni frá FA fjölgaði um rúmlega 128 þúsund á milli árána 2009–2010 sem er um 51%. Fjármagn óx aftur á móti um 42% eða úr rúmlega 297 millj. í tæplega 421,8 millj. kr.

Á árinu 2010 voru 58.018 nemendastundir kenndar hjá símenntunarmiðstöðvum í vottuðum námsleiðum án fjármagns frá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins. Á árinu 2009 var vottað nám greitt af öðrum en FA samtals 19.994 nemendastundir þannig að nemendastundum greiddum af öðrum fjölga um 190% á milli ára. Mynd 1 sýnir aukningu í vottuðu námi greiddu af FA og vottuðu námi greiddu af öðrum:

Á árinu 2010 var fjöldi atvinnuleitenda í öllum vottuðum námsleiðum FA 1.245, þar af voru karlar 586 (47%) en konur 659 (53%). Atvinnuleitendur sóttu samtals 215.658 nemendastundir, þar af voru 83.365 nemendastundir hjá Mími-símenntun.

Tafla 2 sýnir fjölda atvinnuleitenda eftir kynjum í vottuðum námsleiðum FA, fjölda nemendastunda og heildar-fjölda nemendastunda flokkað eftir símenntunarmiðstöðvum.

Mynd 2. Fjöldi ráðgjafaviðtala 2009 og 2010

Flestir atvinnuleitendur sóttu Grunnmenntaskólann (84.000 nemendastundir), þar næst Nám og þjálfun í almennum bóklegum greinum (52.824 nemendastundir), síðan Sterkari starfsmaður (29.730 nemendastundir) en þar á eftir komu námsleiðirnar um Færni í ferðaþjónustu (samanlagt 21.336 nemendastundir) en alls voru 14 mismunandi námsleiðir kenndar fyrir atvinnuleitendur á árinu 2010.

II. Framlag til náms- og starfsráðgjafar hjá símenntunarmiðstöðvum

Árið 2010 var samtals 59,6 milljónum kr. úthlutað til náms- og starfsráðgjafar samkvæmt reiknilíkani til símenntunarmiðstöðva. Þá var einnig úthlutað 55,4 milljónum úr sérstökum sjóði vegna raunfærnimats og ráðgjafar. Samtals var því úthlutað 115 milljónum í náms- og starfsráðgjöf til fræðslu- og símenntunarmiðstöðva á árinu.

Allar fræðslu- og símenntunarmiðstöðvarnar innan KVASIS, Starfsmennt, IÐAN fræðslusetur og Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins fengu úthlutað úr sérstökum sjóði sem ætlaður er til raunfærnimats og ráðgjafar.

Árið 2010 héldu fræðsluaðilar 166 kynningarfundir og þar af voru 70 kynningar á vinnustöðum eða 42%. Árið 2008 var hlutfall vinnustaðakynninga 83%. Kynningarnar sóttu 2.279

manns og komu 813 í viðtal hjá ráðgjafa í framhaldi af þeim. Verkefnið Náms- og starfsráðgjöf á vinnustað hefur nú verið í gangi í fimm ár og eru einstaklingar því farnir að þekkja þessa þjónustu og sækja viðtöl hjá ráðgjöfum að eigin frumkvæði.

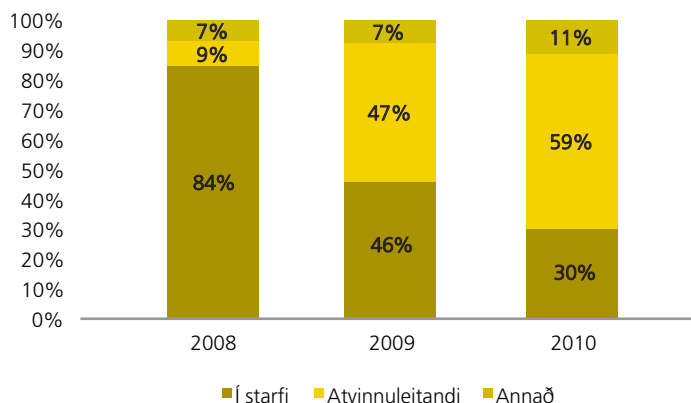
Heildarfjöldi ráðgjafaviðtala hjá símenntunarmiðstöðvunum árið 2010 var 8.552 viðtöl á móti 5.469 árið 2009 en árin 2007 og 2008 voru ráðgjafaviðtölin tæplega 2.800.

Tíu fræðsluaðilar af ellefu náðu sínum markmiðum fyrir árið 2010 í ráðgjafaviðtölum í náms- og starfsráðgjöf. Meðalverð fyrir hvert einstaklingsviðtal til fræðslu- og símenntunarmiðstöðva árið 2010 var 13.447 kr. en 9.963 kr. þegar fast framlag til starfseminnar er undanskilið. Allar miðstöðvar hafa náð að fjölga viðtölum á milli ára. Fjöldi viðtala í hópráðgjöf árið 2010 var 2.028 (19%). Mynd 2 sýnir samanburð á fjölda ráðgjafaviðtala milli ára.

Tafla 3. Niðurstöður raunfærnimats 2010

Fræðsluaðili	Fjöldi einstakl.	Fjöldi eininga í mati	Fjöldi staðinna eininga	Árangursviðmið	Fjármagn	Verð pr. einingu
Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins	55	668	499	469	3.230.800	6.475
IÐAN fræðslusetur	214	11.253	7.586	7.076	58.028.000	7.649
Samtals	269	11.921	8.085	7.545	61.258.800	7.577

Mynd 3. Ráðgjafaviðtöl 2008–2010 – staða á vinnumarkaði

Upplýsingar frá náms- og starfsráðgjöfum

Árið 2007 voru karlar 39% ráðþega og konur 61%, næstu ár fjölgaði körlum jafnt og þétt og árið 2010 voru karlar 57% þeirra sem sóttu viðtöl hjá ráðgjöfum símenntunarmiðstöðva og fræðslumiðstöðva iðngreina. Starf náms- og starfsráðgjafa símenntunarmiðstöðvanna hefur breyst mjög mikið með breyttum aðstæðum á íslenskum vinnumarkaði. Í stað þess að fara út á vinnustaði til þess að fá fólk í viðtöl eru viðtöl við atvinnuleitendur 59% allra viðtala náms- og starfs-

ráðgjafa símenntunarmiðstöðvanna og fræðslumiðstöðva iðngreina en árið 2008 var þetta hlutfall 9%. Sjá mynd 3.

Þegar viðtöl atvinnuleitenda eru skoðuð eftir fræðsluáðilum má sjá að langflestir atvinnuleitendur eru á SV-horninu hjá Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum (1.831 eða 30% atvinnuleitenda árið 2010) og hjá Mími-símenntun (1.502 eða 25% atvinnuleitenda).

III. Framlag til náms- og starfsráðgjafar og raunfærnimats hjá fræðslumiðstöðvum iðngreina

Til fræðslumiðstöðva iðngreina var veitt 97.078.000 kr. á árinu 2010, 61.258.800 kr. vegna raunfærnimats og 35.819.200 kr. vegna ráðgjafar. Í raunfærnimati var skipting fjármuna eftirfarandi, 11.730.800 kr. skv. líkani FA en 49.528.000 kr. úr sérstökum sjóði um ráðgjöf og raunfærnimat. Í ráðgjöfinni var skipting fjármuna eftirfarandi, 24.069.200 kr. var úthlutað skv. líkani en 11.750.000 kr. komu úr sérstökum sjóði um ráðgjöf og raunfærnimat.

Raunfærnimat í löggiltum iðngreinum

Alls fóru 269 einstaklingar í raunfærnimat í löggiltum iðn-

Tafla 4. Niðurstöður raunfærnimats 2010 – skipting eftir iðngreinum

Iðngrein	Fjöldi einstaklinga	Fjöldi matsamtala	Fjöldi eininga í mati	Fjöldi staðinna eininga	Meðaltal staðinna eininga pr. einstakling
Bílgreinar	50	229	3.122	1.682	33,6
Húsasmíði	79	238	3.790	2.995	37,9
Kjötiðn - nám og vinnustaðanám	2	10	193	180	90,0
Matreiðsla - nám og vinnustaðanám	11	43	1.213	508	46,2
Matartækni	12	24	235	157	13,1
Málaraiðn	8	24	227	186	23,3
Múraraiðn	15	88	853	593	39,5
Pípulögn	15	48	560	441	29,4
Rafvirkjun	55	271	668	499	9,1
Stálsmiði	2	11	163	119	59,5
Vélstjórn	9	28	177	166	18,4
Vélvirkjun	11	68	720	559	50,8
Samtals	269	1.082	11.921	8.085	30,1

Tafla 5. Fjármagn til fræðslumiðstöðva í iðngreinum 2010

Fræðsluaðili	Fjöldi viðtala	Árangurs- markmið	Fé til ráðgjafar án fasta framlags	Kostnaður á viðtal án fasta framlags	Fé til ráðgjafar með föstu framlagi	Kostnaður á viðtal með föstu framlagi
Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins	525	402	7.169.200	13.656	8.669.200	16.513
IÐAN fræðslusetur	1.722	1.675	16.900.000	9.814	27.150.000	15.767
Samtals	2.247	2.077	24.069.200	10.712	35.819.200	15.941

greinum á árinu 2010, 214 hjá IÐUNNI fræðslusetri og 55 hjá Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins. Fjöldi staðinna eininga á árinu 2010 var 8.085 á móti 6.671 árið 2009 sem er 21% aukning á milli ára. Verð á hverja staðna einingu var 7.577 kr. að meðaltali án ráðgjafar en til samburðar var þessi upphæð 7.340 kr. árið 2009.

Meðaltal staðinna eininga á mann eru 30,1 en er eftir greinum frá 9,1 einingu í rafvirkjun til tæplega 59,5 eininga í stálsmiði. Þess ber að geta að meðaltal staðinna eininga í kjötiðni var 90 einingar en þar spilar inn í að stór hluti var vinnustaðanám og því er ekki hægt að bera þær tölur saman við aðrar greinar. Sjá töflu 4 sem sýnir raunfærnimat árið 2010 eftir iðngreinum.

Á árunum 2007 til 2010 hefur 761 einstaklingur farið í gegnum raunfærnimat í iðngreinum. Ef miðað er við að skólaárið skili að jafnaði 35 einingum til hvers einstaklings er fjöldi metinna skólaára orðin 629 talsins.

Árið 2007 stóðust þátttakendur 58% af þeim áföngum sem þeir þreyttu raunfærnimat í en árið 2009 var þetta hlutfall orðið 83%. Árið 2010 lækkaði hlutfallið frá fyrra ári og var 68%. Mjög mikilvægt er að þetta hlutfall sé hátt því mikill kostnaður felst í því að einstaklingar fari í gegnum raunfærnimatsferlið án þess að standast viðmið. Markmiðið er að skimunarviðtal nái að greina á milli þeirra sem eiga erindi í matið og þeirra sem eiga ekki erindi en þó án þess að það hindri einstaklinga í að taka þátt.

Ráðgjöf í löggiltum iðngreinum

Samtals veittu IÐAN fræðslusetur og Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins 2.247 viðtöl á árinu 2010, IÐAN 1.722 viðtöl en Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins 525 viðtöl. Viðtölum hjá ráðgjöfum fræðslumiðstöðva iðngreina hefur fjölgað mikið

líkt og hjá ráðgjöfum símenntunarmiðstöðvanna en þess má geta að árið 2007 var fjöldi viðtala 1.171.

Af þeim 2.247 viðtölum sem ráðgjafar IÐUNNAR fræðsluseturs og Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins tóku voru 724 viðtöl eingöngu vegna raunfærnimats eða 32%. Þar til viðbótar bætist við 231 viðtal sem ráðgjafar símenntunarmiðstöðva tóku vegna raunfærnimatsverkefna í iðngreinum. Heildarfjöldi ráðgjafaviðtala vegna raunfærnimats árið 2010 er því 955 viðtöl. Tafla 5 sýnir skiptingu fjármagns hjá fræðslumiðstöðvum iðngreina á árinu 2010.

IV. Sérstakur sjóður til raunfærnimats og ráðgjafar

Auk áður nefndra raunfærnimatsverkefna í löggiltum iðngreinum voru gerðir sex samningar um raunfærnimat sem ekki tengjast iðngreinum á árinu 2010, fjórir um raunfærnimat bankamanna, einn um Verslunarfagnám og einn um Skrifstofubraut. Til raunfærnimatsverkefna utan iðngreina var veitt samtals 9.415.000 kr. en sú upphæð lækkaði um 1.287.000 kr. vegna færri staðinna eininga og því var 8.128.000 kr. veitt í þessi sex verkefni á árinu 2010 en skiptingin var eftirfarandi:

Tafla 6. Einingar í raunfærnimati 2007–2010

Ártal	Einingar til mats	Staðnar einingar	Hlutfall stað- inna eininga
2007	4.224	2.469	58%
2008	7.281	4.774	64%
2009	7.994	6.671	83%
2010	11.921	8.085	68%

- Raunfærnimat bankamanna: Fjórir samningar = 4.750.000 kr.
  - Símeý (tvö verkefni): 2.150.000 kr. Fjöldi sem lauk = 23 einstaklingar en öðru verkefninu er ólokið.
  - Mímir-símenntun: 1.350.000 kr. Fjöldi sem lauk = 27 einstaklingar
  - Þekkingarnet Austurlands: 1.250.000 kr. Fjöldi sem lauk = 25 einstaklingar (14 á Egilsstöðum og 11 á Höfn)
- Verslunarfagnám:
  - Mímir-símenntun: 2.214.000 kr., samstarfsaðilar voru Símeý og Víska, Vestmannaeyjum. Fjöldi sem lauk bóknámi: 16 hjá Mími-símenntun með 515 staðnar einingar, 9 hjá Visku með 273 einingar og 7 hjá Símeý með 184 einingar. Fjöldi sem lauk vinnustaðahluta: 5 hjá Mími-símenntun með 55 staðnar einingar, 7 hjá Visku með 77 einingar en vinnustaðahlutanum hjá Símeý er ólokið.
- Skrifstofubraut:
  - Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum (MSS): 2.451.000 kr., samstarfsaðilar voru Mímir-símenntun og Menntaskólinn í Kópavogi. Fjöldi sem lauk, 13 hjá Mími-símenntun með 186 staðnar einingar og 9 hjá MSS með 158 einingar.

Á árinu 2009 hófst verkefnið raunfærnimat leikskólalíða hjá Mími-símenntun en samstarfsaðilar þessa verkefnis voru Borgarholtsskóli, Þekkingarnet Þingeyinga og Framhaldsskólinn á Húsavík. Verkefninu lauk á árinu 2010 en alls luku 18 einstaklingar raunfærnimatinu, 9 í Reykjavík og 9 á Húsavík.

ÖFLUN UPPLÝSINGA FYRIR MARKHÓP

Starfsfólk FA fylgst með því hvaða færnikröfur eru almennt gerðar til starfsfólks innan markhópsins og hver framtíðarsýnin er hér á landi og erlendis. Skýrslur frá CEDEFOP (Future Skill Needs in Europe focus on 2020) og European Commission (New Skills for New Jobs: Action Now) hafa verið skoðaðar og hafðar til hliðsjónar. Fylgst er með rannsóknum á Íslandi, s.s. Greining á hæfni starfsmanna í íslenskum þjón-

ustufyrirtækjum. Fylgst er með því hvað önnur lönd gera hvað varðar lykilhæfni og Basic Skills. Einnig er fylgst með upplýsingum frá OECD og samanburði við önnur lönd.

Jafnframt er með reglulegum hætti fylgst með tölum um þróun markhópsins frá Hagstofu Íslands og Vinnuálagstofnun.

SKILGREINING Á MENNTUNAR-ÞÖRFUM MARKHÓPS

Unnið hefur verið að nýju verklagi við þarfagreiningar þar sem íslenski viðmiðaraminn er útgangspunkturinn. Ákveðið var að prófa verkfæri frá HRSG í Kanada en FA hefur haft aðgang að því í nokkurn tíma. Um er að ræða 30 þrepa-skiptar lýsingar á færniþáttum (fimm þrep). Þýddir hafa verið 26 færniþættir á þremur þrepum. Samráð var haft við HRSG í Kanada um aðferðafræði við þarfagreiningar og áttu sér stað mikil bréfasamskipti auk tveggja veffundu.

Unnið hefur verið að nýju heildarskipulagi náms í framhaldsfræðslu sem einkennist af heildarsýn, gegnsæi, sveigjanleika og virkri atvinnulífstengingu – með skilgreindum námslokum á þrepum skv. viðmiðarammanum. Í þessu skyni hefur verið fylgst með því hvernig þessum málum er háttað í öðrum löndum, aðallega með því að skoða vefsíður en einnig á ráðstefnum og í heimsóknum. Skipa á starfshóp til að vinna að námshönnuninni og hefur verið leitað til MK sem er móðurskóli í ferðaþjónustu og Starfsgreinaráðs matvæla-, veitinga- og ferðaþjónustugreina um tilnefningu í starfshópinn og var því vel tekið.

Unnið var að greiningu á störfum og færnikröfum til ákveðinna starfa í ferðaþjónustu sem verður notuð til hönnunar heildstæðs náms. Í samningi milli FA annars vegar og SAF og SGS hins vegar frá því í janúar sl. um tilraunaverkefni í ferðaþjónustu tekur FA að sér að greina færnikröfur til nokkurra starfa. Fyrir valinu urðu störf á veitinga- og gisti-stöðum og var þeim skipti í fjögur starfssvið. Greiningu með HRSG-spjaldaaðferðinni er lokið og er úrvinnsla á lokastigi. Eftir er að ganga frá stöðluðu formi fyrir starfagreininguna en færningreiningin er stór hluti hennar.

ÞRÓUN AÐFERÐA Í FRAMHALDS- FRÆÐSLU

Frá árinu 2003 hafa verið byggðar upp og þróaðar fjölþættar námskeiðseiningar fyrir fræðslustarfsmenn og leiðbeinendur á sviði fullorðinsfræðslu sem nefnast Stiklur. Þessi námskeið hafa verið í boði fyrir samstarfsaðila FA. Stöðugt hefur verið unnið að því að þróa aðferðir, tæki og gögn um kennslufræði fullorðinna með þarfir markhóps FA að leiðarljósi í takt við breytta tíma og í samræmi við óskir og ábendingar samstarfsaðilanna. Einnig hefur verið byggt upp sérhæft gagnasafn um framhaldsfræðslu (u.þ.b. 600 bækur og önnur gögn) og mótaðar ýmsar aðferðir og mælistikur fyrir kennsluskipulag og námsefnisgerð.

Nú eru í boði eða þróun 17 mismunandi kennslufræðinámskeið, 7 kennslustundir hvert sem má raða saman í lengri námskeið með mismunandi hætti eftir óskum hverju sinni, ásamt ráðgjöf og eftirfylgni. Skipulag námskeiðanna er með eftirfarandi hætti:

- Stiklur 1–3, grunnþættir í kennslufræði fullorðinna: Fræðslustarfsmaðurinn og kröfurnar í nútímasamfélagi (1), Fullorðnir nemendur og forsendur þeirra (2) og Undirbúningur og skipulag náms fyrir fullorðna (3).
- Stiklur 4–16, ítarnámskeið um ýmsa þætti kennslufræðinnar.
- Stiklur B, sérstök námskeið sem fylgja mismunandi námsskrám FA.

Á árinu 2010 voru haldin 9 kennslufræðinámskeið og voru nemendastundir 963. Það sem af er árinu 2011 hafa 10 námskeið verið haldin, heildarfjöldi nemendastunda 764. Á árinu 2011 var unnið að þróun þriggja nýrra námskeiða og námsfnis um a) skapandi hugsun í námi og starfi, b) grunnleikni (basic skills) fyrir fullorðna og c) aðferðir við mismunandi námsmat í framhaldsfræðslu.

Á árinu 2011 hefur áfram verið unnið að því að bæta gagnasafn FA en rúmlega 90 nýjar bækur og skýrslur voru skráðar í gagnasafn FA. Gagnasafnið var sett upp á aðgengilegan hátt í nýju húsnæði FA í Ofanleiti 2. Gagnasafnið miðar að því að efla starfsþróun starfsmanna FA og auðvelda þeim

að kynna sér nýjungar á sviði fullorðinsfræðslu en jafnframt nýttist það samstarfsaðilum FA og öðrum sem eftir því leita.

Á árinu 2011 var hafin vinna við handbók með kennslufræðilegum leiðbeiningum sem mun fylgja nýjum námsskrám frá FA.

RAUNFÆRNIMAT

Frá 2004 hefur verið unnið að þróun raunfærnimats og frá 2006 hefur ríkið fjármagnað raunfærnimat hjá samstarfsaðilum FA. Hlutverk Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins er að halda utan um og þróa aðferðafræði í raunfærnimati, ásamt því að þjálfa fagfólk og virkja hagsmunaaðila til þátttöku í verkefnum.

Alls voru haldin fjögur námskeið í þjálfun fagfólks í raunfærnimati á árinu 2010, samtals 53 kest. með 36 þátttakendum en nemendastundir voru 512. Á árinu 2011 hafa verið haldin fimm námskeið í þjálfun fagaðila.

Raunfærnimat hefur í flestum tilvikum verið framkvæmt á móti námsskrám í verklegum og verkþöklegum greinum. Í flestum tilvikum er um iðngreinar að ræða. Raunfærnimat hefur verið framkvæmt í 30 starfsgreinum. Tilraunaverkefni hafa verið framkvæmd í öðrum greinum og í raunfærnimati á móti viðmiðum sem mótuð hafa verið af atvinnulífinu. Nú er unnið markvist að frekari útbreiðslu raunfærnimats í samráði við hagsmunaaðila.

Hlutverk FA er að tryggja gæði eftir því sem kostur er í þeim starfsgreinum þar sem raunfærnimat er þegar í gangi og stýra innleiðingu í nýjum greinum með áherslu á gæði. Mikilvægt er að tryggja aðkomu hagsmunaaðila og standa vörð um réttindi þeirra sem fara í raunfærnimat ásamt því að halda áfram þjálfun fagfólks. Í nýjum greinum felst hlutverk FA í setu í stýrihópum, ráðgjöf til samstarfsaðila, þjálfun matsaðila og útgáfu á leiðbeiningum og gátlistum. Einnig er það hlutverk FA að halda miðlægt utan um árangur og færnikröfur.

Hér á eftir má sjá hvaða verkefni fóru í gang frá 2010–2011 eða eru fyrirhuguð í raunfærnimati utan iðngreina:

- Raunfærnimat bankamanna – lokið haust 2010
- Skrifstofubraut – lokið vor 2011

Frá REVOW-ráðstefnu í Kaupmannahöfn.

- Skrifstofubraut – verkefni II – hófst haust 2011
- Verslunarfagnám – lokið að mestu vor 2011
- Félagssliðar – hófst vor 2011 en lýkur 2012
- Hljóðvinnsla – verkefni II – hófst haust 2011
- Viðburðalýsing – stýring verkefnis – hófst september 2011
- Hljóðvinnsla – stýring á verkefni – verkefni I – lokið vor 2011

FA hefur unnið að stórum samstarfsverkefnum á árinu:

REVOW (Viðurkenning á gildi starfa) – Evrópskt samstarfsverkefni (Ísland, Danmörk, Írland, Grikkland): Meginmarkmið verkefnisins er að skapa ramma fyrir viðurkenningu á færni sem þróast í störfum í gegnum ákveðið ferli sem þróað var í gegnum VOW-verkefnið og er nú yfirfært á nýjar greinar ásamt því að efla tengingu við NQF/EQF. FA stýrir verkefninu sem lýkur í desember 2011.

Á árinu 2011 var unnið að tilraunaverkefni þar sem hópur hljóðmanna var raunfærnimetinn út frá viðmiðum sem þróuð voru í samstarfi við atvinnulífið. Haldinn var samstarfsfundur í Grikklandi í vor og einnig hafa verið haldnir fjórir veffundir á árinu. Vinna við lokaafurðir verkefnisins er nú í gangi í samstarfi landanna. Lokaráðstefna fór fram í Kaupmannahöfn 7. október.

ValidAid – Ráðgjöf við evrópsk samstarfsverkefni um

þróun verkfæra í raunfærnimati (byggist einnig á VOW-verkefninu líkt og REVOW): Haldnir voru tveir vinnufundir hvor með sínum hópnum um raunfærnimat og ávinning þess fyrir einstaklinginn og atvinnulífið. Fagráð verslunar- og þjónustugreina er formlegur samstarfsaðili á Íslandi. Á seinni hluta ársins verða skilgreindar færnikröfur þriggja starfa, sambærilegra eða svipaðra, innan fjármála-, verslunar- og upplýsingatækni og í framhaldinu gerð færni viðmið fyrir raunfærnimat. FA mun aðstoða við þá vinnu.

Vinna að því að útbúa líkan til skráningar á raunfærni inn í mannauðskerfi þar sem áhersla er lögð á að fylgja lærdómsviðmiðum framhaldsskólans við skráninguna og raða á hæfniprep. Verkefnið er unnið í samvinnu við Landspítala – háskólasjúkrahús. FA tók að sér að greina færnikröfur og notaði til þess nýja þýðingu á spjaldakerfi (HRSG). FA skilaði af sér niðurstöðum um færnikröfur í júní 2011.

FA tekur einnig þátt í norrænu samstarfi NVL um raunfærnimat og Nordplus-verkefninu Rannsóknir á árangri og gæðum raunfærnimatsverkefna.

NÁMS- OG STARFSRÁÐGJÖF

Náms- og starfsráðgjöf fyrir fólk í atvinnulífinu er nú starfrækt hjá öllum símenntunarmiðstöðvunum innan KVASIS, auk ÍDUNNAR fræðsluseturs, Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins og Starfsmennt. Hlutverk FA er að halda utan um samstarfsnet þessara ráðgjafa og bjóða upp á vettvang fyrir handleiðslu og ráðgjöf ásamt því að þróa ráðgjöfina í samstarfi við þá. Áherslur í samstarfinu eru í stöðugri þróun enda hefur notendahópurinn bæði breyst og stækkað undanfarin ár.

Fjöldi viðtala á árinu 2010 var 10.799 á móti 6.767 viðtölum árið 2009 og er það umtalsverð aukning (sjá nánar kaflann Framlag til náms- og starfsráðgjafar hjá símenntunarmiðstöðvum). Rúmlega helmingur notenda þjónustunnar er nú atvinnuleitendur og stór hluti þeirra kemur í gegnum samstarf við Vinnumálastofnun en einnig er um að ræða einstaklinga sem sækja sér ráðgjöf að eigin frumkvæði í kjölfar heimsóknar ráðgjafa á vinnustað, í tengslum við námsleiðir hjá fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum eða vegna raunfærnimats. Á fyrri hluta ársins 2011 var fjöldi viðtala hjá ráðgjöfum símenntunarmiðstöðvanna tæplega 5.500 og er

það mjög svipað og var á fyrri hluta ársins 2010 þegar fjöldi viðtala var tæplega 5.600. Hér að neðan er lýsing á helstu verkefnum FA 2010–2011 sem snúa að náms- og starfsráðgjöf.

Samráðsvettvangur – fræðslufundir: Á árinu 2010 voru haldnir fjórir fræðslu- og samráðsfundir með náms- og starfsráðgjöfum í samstarfsneti FA (heildarfjöldi þátttakenda á fundum var 79 og heildarfjöldi nemendastunda 711) og á árinu 2011 fram til 1. september hafa verið haldnir tveir fundir (heildarfjöldi þátttakenda á fundum var 44 og heildarfjöldi nemendastunda 396). Á árinu 2011 var m.a. unnið að gerð skimunarlista og forms fyrir upplýst samþykki í samráði við ráðgjafa.

Samstarf við Vinnuálastofnun vegna atvinnuleitenda: Samstarf FA og Vinnuálastofnunar (VMST) hófst í nóvember 2009 en samstarfið gengur út á að ráðgjafar á vegum samstarfsaðila FA leggi VMST lið í því að þjónusta atvinnuleitendur og leiðbeina þeim við færniþróun. Talsverðar umræður, er varða upplýsingamiðlun á milli ráðgjafanets FA og VMST, hafa verið í gangi á árunum 2010 og 2011 og eru þau mál í góðum farvegi.

FA og ráðgjafanetið var í samstarfi við Sérfræðisetur um ævilanga náms- og starfsráðgjöf (SÆNS) vegna rannsóknarinnar Raddir fullorðinna í ráðgjöf sem er samnorræn matsrannsókn styrkt af NVL. FA kom að gerð spurningalista og hafði umsjón með söfnun netfanga notenda þjónustunnar í samráði við ráðgjafa símenntunarmiðstöðvanna á árinu 2010. SÆNS hefur miðlað upplýsingum um niðurstöður verkefnisins til ráðgjafanets FA á fundum til úrvinnslu í netinu varðandi árangur ráðgjafarinnar og hvernig virkja megi raddir notenda í þjónustunni. Samstarf við erlenda faghópa vegna þróunar ráðgjafar (NVL-net um námsráðgjöf og raunfærnimat og REVOW-verkefnið um raunfærnimat í atvinnulífinu og hlutverk ráðgjafa þar).

FA tekur þátt í NVL-neti sérfræðinga um ráðgjöf fullorðinna þar sem m.a. er unnið með þróun færniuppbyggingar ráðgjafa. Haldin var vinnustofa 16. september með hópi náms- og starfsráðgjafa þar sem dregin var fram fjölmenninargleg færni ráðgjafans í starfi.

GÆÐI FRÆÐSLUSTARFS OG RÁÐGJAFAR HJÁ VOTTUÐUM FRÆÐSLUAÐILUM

FA hefur frá upphafi unnið að því að efla gæði hjá fræðsluaðilum með námskeiðahaldi fyrir kennara og með þróun gæðaviðmiða sem unnin voru í samstarfi og samráði við samstarfsaðila. Fræðsluaðilar hafa haft aðgang að þessum gæðaviðmiðum frá 2006. Jafnframt hefur verið unnið að mótun kerfis til viðurkenningar fræðsluaðila í evrópsku samstarfi undir heitinu EQM. Þetta kerfi er tilbúið til notkunar og samkvæmt upplýsingum úttektaraðila er auðvelt að byggja viðurkenningu fræðsluaðila á þeim viðmiðum sem sett eru fram í kerfinu. Evrópskristofsta hefur hins vegar ekki verið stofnuð enn þá. Gildistaka nýrra laga um framhaldsfræðslu kallar á ný vinnubrögð hvað þennan verklið varðar. Í lögunum er kveðið á um viðurkenningu fræðsluaðila.

Stefnt er að því að EQM-gæðakerfið verði innleitt á árinu og tilraunaúttekt fagaðila hjá einum fræðsluaðila hefur farið fram. Markmiðið er að nota EQM-kerfið til viðurkenningar fræðsluaðila (ásamt öðrum viðurkenndum kerfum). Jafnframt verði unnin viðmið fyrir náms- og starfsráðgjöf og síðar raunfærnimat inn í kerfið ásamt öðrum þáttum í starfsemi fræðsluaðila.

Tilkynnt var í byrjun júlí 2011 að umsókn um samstarfsnetið *European Quality Mark for non-formal learning providers – further development* hefði hlotið styrk úr Leonardo-hluta menntaáætlunar ESB. FA stýrir verkefninu. Samstarfsaðilar eru frá Bretlandi, Noregi, Litháen, Ítalíu, Eistlandi, Tyrklandi og Íslandi (FA og Landsmennt). Markmiðið með verkefninu er að vinna að því að EQM verði evrópskt gæðakerfi. Fyrsti fundur er fyrirhugaður á Íslandi í desember 2011.

Tveir starfsmenn FA sóttu ráðstefnu á vegum QALL (Quality Assurance in Lifelong Learning) tengslanetsins í mars. Á fundi með íslenskum þátttakendum á ráðstefnunni sem Leonardo-skrifstofan boðaði til voru hafnar umræður um samstarf um ráðstefnu á Íslandi síðar á þessu ári um gæði fræðslustarfs og ráðgjafar.

NEMENDABÓKHALD

FA notar nemendabókhalð sem er byggt inn í Námsnetið (MySchool) sem er í eigu Stúdíu. Námsnetið er einnig notað af framhaldsskólum og háskólum. Kerfið er í aðlögun að starfi framhaldsfræðslu. Nemendabókhalðið er í notkun hjá tíu samstarfsaðilum, Félagsmálaskóli alþýðu er að hefja notkun þess og IÐAN fræðslusetur og Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins nota það í tengslum við skráningu á náms- og starfsráðgjöf. Inn í nemendabókhalðið eru færðar upplýsingar um námsmenn í stökum námskeiðum, þau sem stunda nám samkvæmt vottuðum námsskrám FA og á sérstöku vinnusvæði eru upplýsingar um náms- og starfsráðgjöf.

Námsnetið – MySchool inniheldur einnig kennslukerfi, m.a. til samskipta kennara og nemenda sem fræðsluaðilar hafa notað í auknum mæli.

Á árinu 2011 var unnið að fjölmörgum þáttum til að laga kerfið að þörfum fræðsluaðila en hér að neðan má sjá hluta af þeim:

- Námið í tölum, viðbætur til að auka möguleika til tilfræðilegrar úrvinnslu.
- Bekkir – gert sérstaklega til hagræðis fyrir undirbúning, skipulag, umsjón og frágang náms samkvæmt vottuðum námsskrám FA.
- Viðveruskráningar sem gerir kleift að fylgjast með tímasókn. FA gerir kröfu um a.m.k. 80% viðveru. VMST gerir kröfur um viðveru og upplýsingar um viðveru og fjarvistir eftir vikudögum.
- Stundatöflur, stundatöflulisti, árekstravörn stofunotkunar og kennslu kennara.
- Skref til að einangra birtingu upplýsinga við vinnusvæði miðstöðvar.
- Forritun fyrir vinnusvæðið Raunfærnimat er vel á veg komin. Gert er ráð fyrir prófun þess í haust. Stefnt er að því að skráning geti hafist í janúar 2012.
- Þann 4. mars voru vinnuferlar og breytingar, sem höfðu verið gerðar á vinnusvæðunum Stök námskeið og Bekkir, kynnt í vefundi. Þátttakendur voru 25.
- Þann 15. ágúst var haldinn kynning á Bekkir, viðbætur og nýjungar í MySchool. Þátttakendur voru 22.

Unnið er að tengingu Nemendabókhalðsins við Skinnu með fyrirvara um að Skinnu verði tilbúin að taka við tengingu.

MIÐLUN UPPLÝSINGA UM ÞAÐ STARF SEM FER FRAM Á VETT-VANGI FRAMHALDSFRÆÐSLU

Ársrit Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins Gátt er gefið út einu sinni á ári í tengslum við ársfund félagsins. Gátt er liður í kynningu á málefnum þeim sem FA hefur verið falið að vinna að og eina ritið á Íslandi sem helgað er umfjöllun um nám fullorðinna. Meginefni ársritsins árið 2010 var þátttaka í námi. Hvað hamlar þátttöku? Hvaða úrræði eru líkleg til að hvetja fólk til náms? Þess má geta að FA fékk Menntavísindasvið Háskóla Íslands til liðs við sig við undirbúning ritsins og fyrsta ritrýnda greinin, sem birtist í Gátt, var rituð af kennara og nemendum HÍ. Að þessu sinni var ritið 114 síður að lengd, greinar og pistlar 23 talsins. Í Gátt er einnig að finna upplýsingar um starfsemi FA og þau verkefni sem unnin voru á árinu. Ritið er sent víða, m.a. til framhaldsskóla, símenntunarmiðstöðva og bókasafna. Ársritið er aðgengilegt á vef Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins, www.frae.is.

Ársfundur FA var haldinn 18. nóvember 2010 á Hótel Hilton Nordica en rúmlega 130 manns sóttu fundinn. Þema fundarins var þátttaka og hvatning til náms. Auk erinda um þemað var kynnt val á fyrirmyndum í námi fullorðinna. Allt efni ársfundarins var tekið upp á myndband og eru myndskleið með erindum fyrirlesara aðgengileg á vefsíðu FA, www.frae.is.

Vefur FA www.frae.is er uppfærður reglulega. FA annast einnig og uppfærir vefinn Menntatorg www.menntatorg.is.

Upplýsingum er miðlað með ýmsum hætti, m.a. með kynningarbæklingum, útgáfu námsskráa og dreifingu þeirra, þátttöku í ráðstefnum og móttöku gesta bæði innlendra og erlendra. Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum kom í kynnisferð til FA með allt sitt starfsfólk á vormánuðum. FA tók þátt í morgunverðarfundum með NVL á Íslandi annars vegar um menntaáætlun Norrænu ráðherranefndarinnar í fullorðinsfræðslu og hins vegar um eldra fólk á vinnumarkaði. Upplýsingum er einnig miðlað til stjórnar FA og Fræðslusjóðs og annarra fagaðila eftir því sem kostur gefst.

NÁMSEFNISGERÐ

Í nýjum þjónustusamningi er gert ráð fyrir að FA stuðli að námsefnisgerð í framhaldsfræðslu og veiti höfundum náms-efnis ráð við gerð þess. Í starfsáætlun er ekki gert ráð fyrir að vinna mikið undir þessum lið á árinu 2011 heldur að sæta lagi og hefja námsefnisgerð með námskrám FA við þau tækifæri sem gefast vegna fjármögnunar utan þjónustusamnings ásamt því að vinna að framgangi málsins eftir því sem fjármagn leyfir hverju sinni.

NÝIR HÓPAR Í FRAMHALDS- FRÆÐSLU

Í nýjum þjónustusamningi við Fræðslumiðstöð atvinnulífsins er gert ráð fyrir að undirbúa aðkomu nýrra hópa að framhaldsfræðslu. Þeir hópar sem einkum er horft til eru: fatlaðir, aldraðir, öryrkjar, innflytjendur utan vinnumarkaðar og þeir sem þiggja bætur í félagslega kerfinu. Ekki er um stóra hópa að ræða vegna þess að nú tilheyrir allur þorri fólks á vinnumarkaði, sem ekki hefur lokið framhaldsskóla, svo og atvinnuleitendur, markhópi FA.

Á árinu 2011 var stefnt að því að hefja samstarf við Fjölmenn. Grunnmenntaskólinn er í tilraunakennslu fyrir markhóp Fjölmennar og fjármagnaður af þeim í samstarfi við Fræðslumiðstöð Vestfjarða og verður niðurstaða þeirrar tilraunar rædd í haust og næstu skref ákveðin. Þá er undirbúningur að hefjast að námsbraut um heilsuefingu fyrir markhóp Fjölmennar. Einnig er undirbúningur að hefjast að kennslufræðinámskeiði í kennslu fatlaðs fólks til að bjóða kennurum á fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum.

ANNAÐ

Norrænt tengslanet um nám fullorðinna (NVL)

NVL (norrænt tengslanet um nám fullorðinna) er starfrækt á vegum Norrænu ráðherranefndarinnar. Samningur um að hýsa verkefnið hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins með Sigrúnu Kristínu Magnúsdóttur sem tengilið fyrir Íslands hönd var endurnýjaður 1. júlí 2009.

Ísland hefur haft forgöngu um nokkur verkefni NVL. Á

árinu hefur íslenski fulltrúinn í NVL borið ábyrgð á vinnu norræns nets um notkun upplýsingatækni í námi fullorðinna, Distans. Enn fremur verkefni um færniþróun (NVL Kompetanse prosjekt 2009–2012) sem fjallar um hvernig hægt er að mæta breytingum á vinnumarkaði með menntun. Þá hefur íslenskur bakhópur fyrir raunfærnimat starfað á árinu.

Distans stóð fyrir ráðstefnu undir yfirskriftinni Inspiration – fremtidens metodik och teknik í samstarfi við NITUS, samtök símenntunarmiðstöðva í Svíþjóð og sænska landbúnaðarháskólann í Uppsöllum. Nær 80 manns frá öllum norrænu löndunum tóku þátt í ráðstefnunni við góðar undirtektir. Á árinu 2011 hefur Distans-netið haldið fimm vefstofur, eina í hverjum mánuði á vormisseri með samtals vel á þriðja hundrað þátttakendum um allan heim. Jafnframt stóð Distans fyrir málþingi 8. mars í Rudkøbing, Danmörku, um hvernig nýta má tæknistudda kennslu við byggðaðróun, þátttakendur voru á fjórða tug.

Á árinu 2010 voru stóðir samstarfs um Menntaáætlun Norrænu ráðherranefndarinnar fyrir fullorðna, Nordplus voksen, styrktar. NVL á Íslandi stóð fyrir fundi í samstarfi við alþjóðaskrifstofu háskólastigsins. Fimmtudaginn 20. janúar 2011 mættu yfir 30 manns og hlustuðu á erindi og unnu saman í hópum. Hópastarfið fólst í að setja fram hugmyndir frá Íslandi sem gætu verið grundvöllur að umsókn um styrk úr Nordplus-áætluninni. Þátttakendur komu víða að, frá símenntunarmiðstöðvum, fagfélögum, opinberum stofnunum, frjálsum félagasamtökum, framhaldsskólum og háskólum.

Í apríl 2011 var haldinn morgunverðarfundur um stöðu eldra fólks á atvinnumarkaði til þess að kynna niðurstöður norræns hóps sem gert hefur úttekt á stefnu samtaka á vinnumarkaði um stefnu í málefnum eldra fólks á vinnu- markaði.

Vegna færniþróunarverkefnisins hefur norrænn hópur haldið tvo fundi á árinu og hópur fræðimanna hefur fundað þrisvar til að greina þá þætti sem virðast hafa áhrif á velgengi menntaverkefna sem skipulögð eru til að mæta breytingum í samfélaginu. Drög að skýrslu með greiningu á menntaverkefnum frá öllum norrænu löndunum hefur verið samin og liggur fyrir. Skýrslan var kynnt og rædd á vinnufundi í Lundi 8. og 9. september. Skráðir þátttakendur voru um 40 manns.

Frá ValidAid-fundi í Reykjavík.

FA hefur hlutverk sem íslenskur ritstjórnarfulltrúi í NVR, (ritstjórn NVL) og hefur fulltrúi Íslands ritað fjórar greinar og viðtöl í DialogWeb og skilað fréttum af framhaldsfræðslu frá Íslandi í norrænt fréttabréf sem gefið er út í hverjum mánuði á dönsku, norsku og sænsku en einnig í finnskri og íslenskri þýðingu.

Íslenska fyrir útlendinga

Mennta- og menningarmálaráðneytið (MRN) hefur í einstaka tilvikum óskað eftir því að FA vinni að öðrum verkefnum en lýst er í þjónustusamningi. Árið 2008 gerði MRN samning við FA um verkefni vegna íslenskukennslu fyrir erlenda starfsmenn. Í september 2010 var send ítarleg greinargerð til MRN um stöðu verkefnisins og tillögur um hvernig væri best að ljúka því. Þær tillögur voru samþykktar. Nú er verkefninu lokið. Námsefni í íslensku fyrir útlendinga er vistað á www.tungumalatorg.is.

Greinargerð um verklok hefur verið send ráðuneytinu. Með greinargerðinni fylgdi úttekt FA á uppsetningu íslensku-

námsefnisins á tungumalatorg.is og yfirlit frá námsefnishöfundum um það hvernig þeir uppfylltu samninginn.

Verkefnalýsing vegna IPA styrkja Evrópusambandsins

Í febrúar 2011 tók FA að sér að annast verkefnalýsingu á sviði menntamála vegna IPA-styrkja Evrópusambandsins (ESB). Tveir starfsmenn FA sóttu námskeið um miðjan febrúar í gerð verkefnalýsinga (fisjur). Settur var saman verkefnishópur sem vann að fisjunni ásamt framkvæmdastjóra FA. Pólskur sérfræðingur var sendur af Evrópusambandinu til aðstoðar við verkefnalýsinguna. Fisjan var send til ESB í apríl en tekið hefur verið við athugasemdum og unnið úr þeim alloft á síðastliðnum mánuðum. Um er að ræða lýsingu á umfangsmiklu verkefni sem nánar er lýst í sérstakri grein í Gátt. Verkefnalýsingin fór til Evrópusambandsins sem hluti af áætlun ríkisstjórnar Íslands og verður tekin formlega fyrir af Evrópusambandinu í nóvember.

Fagráð verslunar- og þjónustugreina

Í samningi milli Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins og Starfsmenntasjóðs verslunar- og skrifstofufólks (SVS) og Fagráðs verslunar- og þjónustugreina (FVP) er FA falið að framkvæma tiltekin viðfangsefni á sviði fræðslumála. Að FVP standa Landssamband íslenskra verslunarmanna (LIV), VR og Samtök atvinnulífsins (SA). Helstu verkefni á árinu voru:

Raunfærnimat í Verslunarfagnámi: Í samstarfi við Mími-símenntun hefur verið lokið raunfærnimati í verslunarfagnámi. Alls tóku 32 einstaklingar þátt í raunfærnimatinu; 9 í Vestmannaeyjum, 7 á Akureyri og 16 í Reykjavík. Fengu þeir metnar 972 einingar á framhaldsskólastigi fyrir bóklega hluta námsins en fjöldi eininga í vinnustaðahluta liggur ekki enn fyrir. Ánægjulegt er að geta þess að einn þátttakenda lauk námi bæði í Verslunarfagnámi og Grunnmenntaskólanum í framhaldi af þessu raunfærnimati. Er það í fyrsta sinn sem nemandi útskrifast frá Mími-símenntun úr tveim námsleiðum FA samtímis.

Fræðslustjóri að láni: Haustið 2009 hóf Starfsmenntasjóður verslunar- og skrifstofufólks að styrkja fyrirtæki til að fá til sín tímabundinn ráðgjafa til að meta þörfina fyrir fræðslu og þjálfun. Nefnist verkefnið Fræðslustjóri að láni. FVP hefur séð um kynningu á verkefninu meðal fyrirtækja, samningagerð fyrir hönd sjóðsins og fylgst með framkvæmd þess. Gott samstarf hefur verið við fræðslusjóðina Landsmennt og Starfsafl í þessu verkefni og hafa mörg verkefni verið unnin af þeim sameiginlega á þessu sviði. Á árinu 2010 fengu tvö fyrirtæki viðurkenningu fyrir frammistöðu sína í verkefninu: Kaffitár fékk viðurkenningu Starfsmenntaráðs og Kynnisferðir fékk viðurkenningu frá Samtökum ferðaþjónustunnar (SAF) en SVS styrkti bæði þessi verkefni í samstarfi við Starfsafl. Nokkrir samningar hafa verið gerðir á árinu, bæði í samstarfi við Starfsafl og Landsmennt en einnig hafa verið gerðir samningar þar sem Starfsmenntasjóður verslunar- og skrifstofufólks kemur einn að verkefninu.

ValidAid: Haldnir voru tveir vinnufundir hvor með sínum hópnunum um raunfærnimat og ávinning þess fyrir einstaklinginn og atvinnulífið. Í júní 2011 var verkefnafundur í Coimbra, Portúgal. Á seinni hluta ársins verða færniröfur þriggja starfa skilgreindar, sambærilegra eða svipaðra, innan fjár-

mála-, verslunar- og upplýsingatækni og í framhaldinu gerð færniviðmið fyrir raunfærnimat.

FVP vann með Rannsóknarsetri verslunarinnar að því að kanna hvort raunhæft sé að koma upp sérstakri þjálfunaraðstöðu sem fyrirtæki og fræðsluaðilar geti nýtt sér til að þjálfa starfsfólk og nemendur í verslunar- og þjónustustörfum við raunverulegar aðstæður. Styrkur fékkst frá Starfsmenntasjóði verslunar- og skrifstofufólks til að heimsækja National Skills Academy for Retail á Englandi til að kynna starfsemi þeirra.

Starfsmaður FVP fór í námsferð á vegum Cedefop til Exeter á Englandi í febrúar 2011 og kynnti sér hvernig eftirspurn atvinnulífsins eftir hæfu starfsfólki hefur breytt áherslum og skipulagi í framhaldsfræðslu.

ABSTRACT

In 2011 the activities of the Education and Training Service Centre have undergone extensive changes. Central is the introduction of the Adult Education Act which has had vast influence on the operations of the Centre. Based on the law, the board of the Education Fund was appointed by the Minister of Education, Culture and Science at the end of 2010, and since then there has been work on policy formulation. As new means to acquire subsidies has now become available through the accession negotiations that Iceland is engaged in with the EU, the Centre was at the beginning of the year chosen to apply for an EU subsidy to finance an IPA educational project. This involves an extensive project description of the organisation of a competencies validation and counselling system detailed in the article in GÁTT. Finally, the Centre moved this year from Skeifan 8 to Ofanleiti 2, which involved changes in accommodations partners.